

УДК 35.352

Л. І. Даниленко,
д. пед. н., професор, професор кафедри парламентаризму, Навчально-науковий інститут публічної служби та державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4524-8347>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.5.113

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

L. Danylenko,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

IMPROVING PROFESSIONAL COMPETENCE OF LOCAL GOVERNMENT OFFICIALS: THEORETICAL ASPECT

Обґрунтовано теоретичні засади вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування на сучасному етапі соціально-економічного та політичного розвитку системи місцевого самоврядування в Україні, спричинені, зокрема, децентралізацією влади, європейською інтеграцією, запровадженням міжнародних стандартів якості, сучасними викликами публічного управління щодо професіоналізації публічної служби.

Акцентована увага на таких складових професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, як сукупність знань, умінь, навичок зі сфери публічного управління та адміністрування, мотивації, досвіду й особистих якостей щодо їх ефективного застосування у системі місцевого самоврядування.

Проаналізовано: чинне законодавство України у сфері місцевого самоврядування, Європейська хартія місцевого самоврядування, Міжнародні стандарти ISO серії 9000 та 10000; принципи еволюції, аутсорсингу, краудсорсингу, діджиталізації, що впливають на вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування на засадах нового державного управління (менеджеріалізму) та засвідчують її недостатній рівень.

Запропоновано теоретичні аспекти вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, які визначають сукупність нових знань у сфері публічного управління та адміністрування, необхідних для успішного реформування системи місцевого самоврядування, що ґрунтуються на: теоріях менеджеріалізму, конфліктології, інформатизації; принципах деволуції, аутсорсингу, краудсорсингу, діджиталізації.

Зазначено, що оволодіння новими знаннями можливе за умов створення відповідної системи управління знаннями у професійній освіті посадових осіб місцевого самоврядування, що забезпечується закладами вищої та післядипломної освіти.

У статті стверджується, що застосування зазначених теоретичних засад удосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування сприятиме професіоналізації публічних службовців, менеджерів публічного сектору, керівників органів місцевого самоврядування, встановленню чітких і прозорих горизонтальних комунікаційних зв'язків між місцевою владою, територіальною громадою та людиною.

Зазначено, що застосування основ нового публічного менеджменту в діяльності посадових осіб місцевого самоврядування є одним із показників успіху реалізації реформи децентралізації влади, що відбувається в Україні, зокрема в умовах воєнного стану.

The theoretical foundations of improvement professional competence of local self-government officials at the current stage of socio-economic and political development systems of local self-government in Ukraine, which were caused, in particular, by decentralization of power, European integration, introduction of international standards of quality, modern calls to public administration upon professionalization of public service are substantiated.

Emphasis is placed on such components of the professional competence of local self-government officials, as a body of knowledge, abilities, skills in the field of public administration and administration, motivation, experience and personal qualities regarding their effective application in the system of local self-government.

The current: legislation of Ukraine in the field of local self-government, European Charter of Local Self-Government, International Standards ISO 9000 and 10000 series; principles of evolution, outsourcing, crowdsourcing, digitization, which influence the development of professional competence of local self-government officials on the basis of the new state governance (management) and attest to its insufficient level are analyzed.

The theoretical aspects of improvement of professional competence of local self-government officials, are proposed, which define the totality of new knowledge in the field of public management and administration for successful reform systems of local self-government, based on: the theories of managerialism, conflictology, informatization; principles of devolution, outsourcing, crowdsourcing, digitization.

It is noted that mastering new knowledge is possible under the conditions of creating an appropriate knowledge management system in the professional education of local self-government officials, which is provided by institutions of higher and postgraduate education.

The article argues that the application of specified theoretical frameworks for the improvement of the professional competence of local self-government officials will contribute to the professionalization of public servants, public sector managers, heads of local self-government bodies, the establishment of clear and transparent horizontal communications between the local authorities, the community and the a person.

It is noted that the application of the foundations of the new public management in the activities of the LSGO is one of the indicators of the success of the implementation of the power decentralization reform that is taking place in Ukraine, in particular, in the conditions of martial law.

Ключові слова: публічне управління, місцеве самоврядування, територіальна громада, посадова особа місцевого самоврядування, професійна компетентність, діджиталізація, система місцевого самоврядування, управління, публічний службовець, професійна освіта, управління знаннями.

Key words: public administration, local self-government, territorial community, local self-government official, professional competence, digitalization, system of local self-government, management, public servant, professional education, knowledge management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Перспективним напрямом розвитку сучасної держави є компетентнісні стратегії і технології, які виступають її оптимізаційними мегатрендами, завдяки яким відбуваються глибокі структурні перетворення в різних сферах суспільного життя. Від швидкого і повного вир-

ішення першочергових завдань, спрямованих, насамперед, на трансформацію обов'язків і структури органів публічної влади на місцях, залежить підвищення ефективності реформування публічного управління, децентралізація владних повноважень, розширення функцій місцевого самоврядування, забезпечення партнерства між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, органами громадянського сектору в Україні.

Це передбачає врахування сучасної парадигми професіоналізації публічної сфери, пов'язаної з визнанням усіх систем хаотичними і ситуативними, слабко керованими й автономними, самостійними, самоорганізованими, інституціоналізованими, вільними та відповідальними, особливо у децентралізованих мережах колегіальних відносин.

Суттєве значення у вирішенні цих завдань належить вдосконаленню професійної компетентності публічних службовців, зокрема посадових осіб місцевого самоврядування, до яких відносять посадовців виконавчих і представницьких органів місцевого самоврядування (місцеві ради, місцеві адміністрації), яка характеризується їхньою здатністю до активного застосування сукупності знань, умінь, навичок зі сфери публічного управління та адміністрування, а також — до реалізації мотивації щодо якісного виконання ними, визначених чинним законодавством, повноважень, особистого досвіду роботи у публічній сфері, особистих якостей і здібностей, спрямованих на досягнення позитивних результатів у роботі.

Тобто, нині для посадової особи місцевого самоврядування не достатньо володіти лише знаннями зі сфери публічного управління та адміністрування, необхідно вміння їх активно застосувати в управлінні публічною сферою на місцевому рівні, мати відповідно високу мотивацію для якісного виконання власних повноважень на посадах в органах місцевого самоврядування, визначених чинним законодавством, та бути готовими до виконання нових завдань, пов'язаних із глобальними викликами сучасності, такими, зокрема, як пандемія Covid 19, війна з РФ, розпочата проти України 24 лютого 2022 року, іншими глобалізаційними викликами сучасності.

Вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування набуває, таким чином, особливого значення; може мати практичний аспект з урахуванням потреб суспільства і держави щодо професіоналізації публічної служби України; забезпечується закладами вищої та післядипломної освіти у системі формального, неформального, інформального навчання; потребує системного управління знаннями.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі аспекти державного управління з розвитку професійної компетентності представників органів державної влади (далі — ОДВ) та органів місцевого самоврядування (далі — ОМС) розкрили у своїх працях вітчизняні науковці В.Д. Бакуменко, П.В. Ворона, І.М. Грищенко, В.А. Гошовська, І.О. Дегтярьова, Д.І. Дзвінчук, В.С. Колтун, М.С. Орлів, С.М. Серьогін, Н.О. Федчун, А.А. Чемерис та ін., в яких виокремлено низку аспектів щодо змісту та структури професійної компетентності.

Питання, пов'язані з розробкою ефективної кадрової політики, професійного вдосконалення та кар'єрного розвитку публічних службовців, до яких віднесено державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, їх професійною підготовкою та перепідготовкою, розглядали в своїх дисертаційних дослідженнях О.І. Васильєва, С.В. Газарян, А.І. Грицяк, І.І. Дро-

бот, Г.П. Кушнірова, І.І. Нинюк, Р.М. Плющ, Л. Штика, М.М. Ярмистий та інші.

Однак, питання вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування в Україні не вивчались комплексно у державному управлінні. Значення теми дослідження також пов'язане із закономірністю демократичного розвитку Української держави та її інститутів, зокрема ОМС в умовах децентралізації, яка залишається сферою пріоритетних інтересів теорії державного управління та галузі знань "Публічне управління та адміністрування".

МЕТА СТАТТІ

В основу дослідження покладено визначення теоретичних аспектів удосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, таких як обґрунтування сучасних теорій і принципів публічного управління, покладених в основу розвитку їхніх професійних знань, необхідних для якісного виконання, визначених чинним законодавством, повноважень, зокрема в умовах реформи децентралізації та в період воєнного стану в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

З'ясовано, що на сучасному етапі соціально-економічного та політичного розвитку України, роль професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування набуває не аби якого значення. Від неї залежить якість життя мешканців територіальних громад, завершення реформи децентралізації владних повноважень, перемога над ворогом у російсько-українській війні, розпочатій РФ проти України 24 лютого 2022 року.

Професійна компетентність посадових осіб місцевого самоврядування включає сукупність знань, умінь і навичок зі сфери публічного управління та адміністрування, а також — мотивацію, досвід й особисті якості та здібності щодо їх ефективного застосування в практичній діяльності у системі місцевого самоврядування, яка, в свою чергу, включає органи публічної влади (виконавчі і представницькі), пов'язані між собою єдиною метою щодо забезпечення добробуту у територіальній громаді і в державі в цілому.

Формування компетентної парадигми в системі публічного управління, зокрема місцевого самоврядування, нині на часі. Адже, в Україні, починаючи з 1996 року розпочалась реформа місцевого самоврядування, яка доволі успішно пройшла вже кілька етапів і на кожному з них потребувала відповідних нових знань і вмінь фахівців, здатних реалізувати сучасні завдання, поставлені державою і територіальною громадою.

Такими новими знаннями, що є однією з базових складових професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, виявилися знання про: децентралізацію владних повноважень; європейську інтеграцію; міжнародні стандарти якості; сучасні теорії і принципи публічного управління які мають системно оновлюватися шляхом створення системи управління знаннями у закладах вищої і післядипломної освіти у процесі підготовки фахівців (бакалаврів і магістрів) зі спеціальності "Публічне управління та адміністрування".

Розглянемо кожному складову нових знань посадових осіб місцевого самоврядування, які потребують системного вдосконалення і управління цим процесом.

1. Розглядаючи децентралізацію влади, як принцип, за яким "державою передаються значні повноваження щодо здійснення влади на регіональному та/або місцевому рівнях відповідним органам публічної влади" [8], вважаємо, що важливим є не лише його утвердження на конституційному рівні, а й на законодавчому з умовою чіткого визначення процедур його реалізації.

Науковцями визначено два види децентралізації — територіальна і функціональна [14]: перша — пов'язана з переміщенням влади від центральних органів до місцевих на інші території; друга — з передачею їм повноважень для прийняття рішень.

Законодавче врегулювання передачі повноважень з центрального уряду суверенної держави до уряду на місцевому рівні характеризується принципом деволуції, який активно застосовується посадовими особами місцевого самоврядування в економічно розвинених державах і вказує на рівень

В Україні, не зважаючи на доволі значний період впровадження реформи децентралізації цей принцип все ще залишається частково застосовуваним публічними службовцями, зокрема посадовими особами місцевого самоврядування, хоча, децентралізація влади закріплена ще у 1996 року Конституцією України (ст. 132), якою визначено, що "територіальний устрій України ґрунтується на засадах єдності та цілісності державної території, поєднанні централізації і децентралізації у здійсненні державної влади" [4]. У 2014 році конституційний принцип децентралізації набув нового виміру і знайшов своє відображення у реформі децентралізації влади, в основу якої покладені Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [11] та базовий Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" [10].

Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні було визначено основні завдання реформи децентралізації влади й очікувані результати. В ній до основних завдань було віднесено: забезпечення доступності та якості публічних послуг; досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади; визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та з метою забезпечення доступності та належної якості публічних послуг, що надаються такими органами; створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень.

Очікувані результати були визначені у 14-ти показниках цієї Концепції, які мали бути отримані у 2017 році. Однак і нині вони виконані лише частково.

Причиною такого стану справ, на наш погляд, є не лише війна з РФ, розпочата 24 лютого 2022 року, а й недостатній рівень професіоналізму публічних службовців і зокрема посадових осіб місцевого самоврядування. Про це вказується і в самій Концепції, зокрема так: "... зниження рівня професіоналізму посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема внаслідок низької

конкурентоспроможності органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень" [11].

Ми у своєму дослідженні також підтвердили, що: 63% респондентів вважають, що у досліджуваній Концепції значна більшість показників визначена не чітко, є загальною і тому не може бути оцінена якісно (оцінюванню частково підлягають лише 7—8-й та 11—12-й показники); 37% — для всіх показників результативності реалізації цієї Концепції необхідно розробити чіткі критерії оцінювання якості їх виконання.

Щодо чинного Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", то ним встановлено чіткі норми щодо суб'єктів системи місцевого самоврядування та їх повноважень, однак не достатньо враховано принципи, покладені в основу Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, зокрема такий принцип як деволуція, який вказує на рівень держави сприймати адміністративні реформи на засадах нового публічного менеджменту (менеджеріалізму) [9], що "поєднує ряд гуманістичних доктрин із бізнесовими техніками управління і спрямовує на підвищення ефективності та продуктивності діяльності" [1].

У чинному Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" визначено, що:

— "посадова особа місцевого самоврядування — це особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету" (ст. 1);

— "делеговані повноваження характеризуються повноваженнями органів виконавчої влади, наданими органам місцевого самоврядування законом, а також повноваженнями органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад" (ст. 1);

— "самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загально-державними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону" (ст. 61).

Тобто, за суттю основних понять децентралізації влади, чинний Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" встановлює чіткі норми, але щодо забезпечення реформування системи місцевого самоврядування на засадах Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, то він їх практично не враховує.

У результаті порівняння тексту чинного закону України із зазначеною Концепцією, а також із вимогами Європейської хартії місцевого самоврядування (ЄХМС) [3] та Міжнародними стандартами якості ISO серії 9000 [5], нами встановлено, що в ньому не достатньо відображені такі показники результативності, як:

— посилення інституційної спроможності об'єднаних територіальних громад та органів місцевого самоврядування (показник 1);

— дотримання принципів та положень ЄХМС (показник 2);

— впровадження механізму здійснення місцевими держадміністраціями та населенням контролю за наданням органами місцевого самоврядування, територіальними органами центральних органів виконавчої влади публічних послуг (показник 3) та інші, за виключенням 7—8 та 11—12 показників, у яких ідеться про формування ефективної територіальної системи місцевого самоврядування та утворення територіальних (об'єднаних територіальних) громад; визначення чітких меж кожної адміністративно-територіальної одиниці й утворення виконавчих органів обласних та районних рад.

Аналіз чинного Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" показав лише часткову його відповідність основним положенням Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні й іншим міжнародним актам, що дає підстави стверджувати про не достатній рівень реалізації принцип деволуції в Україні та недостатній рівень професійної готовності посадових осіб місцевого самоврядування.

У типології держав, розробленій Дж. Хофстедом [9], йдеться про те, що англосаксонські країни, наприклад, є лідерами у практичному втіленні нового публічного менеджменту за індексами владної відстані, уникання невизначеності, індивідуалізму, мужності та довгострокових орієнтацій. Поєднання ними низьких показників індексів владної відстані та уникання невизначеності з високим рівнем індивідуалізму, робить ці держави максимально сприйнятливими до адміністративних реформ на основі нового публічного менеджменту (менеджеріалізму), а індекс мужності в них впливає на глибину реформ.

В Україні ці показники до війни з РФ були доволі низькими. Причину ми вбачаємо у недостатньому рівні професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування і пов'язуємо з недостатнім оволодінням ними основ "нового державного управління" [15], який ґрунтується на теорії менеджериалізму, що "поєднує ряд гуманістичних доктрин із бізнесовими техніками управління і спрямовує на підвищення ефективності та продуктивності діяльності" [1].

Основи нового державного управління визнаються нині найбільш популярними та поширеними у практиці моделей відмови від бюрократії, яка зародилася у 80-х роках ХХ ст. [9]. В їх основі лежать теорії агентських відносин, трансакційних витрат та суспільного вибору.

У ході їх аналізу в аспекті розвитку концептуальних засад вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування нами зроблено наступні узагальнення.

По-перше, щодо необхідності оволодіння ними новими принципами управління, які виникають внаслідок засвоєння теорії агентських відносин, такими як:

— аутсорсинг, який передбачає формування прозорих та підзвітних відносин у системі "клієнт — виконавець" та передачу організацією на основі відповідної угоди, певних видів чи функцій діяльності іншій організації, діючій у потрібній сфері [6];

— краудсорсинг — передбачає залучення до рішення тих чи інших проблем широкого кола осіб з метою використання їх творчих здібностей, знань та досвіду за типом субпідрядної роботи на добровільних началах із застосуванням інфокомунікативних технологій [13];

— діджиталізація (цифровізація), під якою розуміють "насищення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційної взаємодії між ними" та створення "конкурентоздатного інформаційно насиченого середовища" [5];

— повне управління якістю — TQM (Total Quality Management) та повне лідерство задля якості — TQL (Total Quality Leadership [2] — передбачають підвищення якості виконання публічних послуг шляхом застосування міжнародних стандартів якості ISO серії 9000 [7].

По-друге, щодо необхідності оволодіння посадовими особами місцевого самоврядування статистичними й математичними методами управління, спрямованими на зменшення господарських витрат, закріплення за публічними агентствами чітких функцій, що належать виключно їм внаслідок засвоєння теорії трансакційних витрат.

По-третє, щодо необхідності оволодіння посадовими особами місцевого самоврядування технологіями оцінювання приватних інтересів громадян при прийнятті рішень, проведення корпоратизації та приватизації державних підприємств, встановлення межі між політичними та управлінськими функціями, що виникають внаслідок оволодіння теорією суспільних відносин.

Вважаємо, що застосування основ нового публічного менеджменту в діяльності посадовими особами місцевого самоврядування є одним із показників успіху реалізації реформи децентралізації влади, що відбувається в Україні. Адже, як зазначено у Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, "проведення структурних реформ дасть змогу досягти стійкого економічного ефекту за умови гармонізації пріоритетів і етапів зазначених реформ із реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади" [10], а також — сприятиме усуненню цілого ряду проблем, пов'язаних із цим.

2. Зазначимо також, що у ЄХМС місцеve самоврядування розглядається "як право і спроможність його органів у межах закону здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення" (ст. 3) [3]. Їх сфера компетенцій визначена у ст. 4, які також потребують удосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема у частині оновлення вмінь та навичок у сфері: проведення дослідження інтересів місцевого населення; застосування методів і технологій ефективного виконання публічних справ в межах компетенції; врахування місцевих умов при реалізації повноважень, наділених центральними чи регіональними органами влади для ОМС; проведення консультацій у процесі планування і прийняття рішень.

3. Не менш важливими є знання основ Міжнародних стандартів якості ISO серії 9000 і ISO серії 10000

[7], які також потребують вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування.

Важливим постає усвідомлення того, що вони містять лише опис елементів щодо системи якості (настанови, поради тощо), а не порядок їх запровадження конкретною організацією і тому не потребують створення однакових систем якості, оскільки у різних організацій свої потреби, цілі, процеси, методи праці. Проте, вони встановлюють і підтримують систему якості, яка спрямована на передбачення різноманітних ситуацій, з якими може зіткнутися організація.

Як зазначають вітчизняні науковці, для більшості розвинених зарубіжних країн ці стандарти є пройденим етапом, після якого визначені більш високі рівні, які названі: етапом повного управління якістю — TQM (Total Quality Management) та етапом повного лідерства задля якості — TQL (Total Quality Leadership) [2].

Важливим для вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування є знання ними Міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 10000 та виокремлення пріоритетних завдань. Вони стосуються, зокрема, обов'язкового оволодіння стандартами 9000-1:1994; 9004-4:1993; 10011-1:1990; 10011-2:1991; 10011-3:1991; 9000-2:1993; 9004-1:1994; 9004-2:1984 та часткового оволодіння стандартами 9004-3:1993; 10012-1:1992; 9000-3:1993; 9000-4:1993; 9001:1994; 9002:1994; 9003:1994, які необхідні лише для співробітників, які співпрацюють з організаціями-постачальниками послуг та продукції.

Вважаємо, що знання основних понять та настанов, зазначених у Міжнародних стандартах ISO серії 9000 та 10000, етапів життєвого циклу відповідних заходів, володіння принципами, керівними вказівками та методологією поліпшення якості, вміння працювати з організаціями-постачальниками якісних послуг та продукції є новими викликами для ПОМС і потребують від них постійного вдосконалення їх професійної компетентності.

4. Важливими сучасними знаннями посадових осіб місцевого самоврядування є також питання діджиталізації діяльності в системі місцевого самоврядування, які в Україні визначені серед пріоритетних (стратегічних) завдань і стають важливим інструментом "забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх" [12].

Реалізація такого завдання, визначеного Указом Президента України, можлива, зокрема, шляхом створення відповідного комп'ютерно-орієнтованого середовища, що забезпечується максимальним використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у всіх сферах діяльності, зокрема, і в місцевому самоврядуванні.

Таким чином, вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування потребує створення відповідної системи, яку ми вбачаємо трьох компонентною — такою, що має взаємозалежні та взаємоузгоджені теоретичну, нормативно-правову і змістово-технологічну складові.

Теоретична складова є базовою і на її основі формується зміст їхньої професійної підготовки. Вона включає систему нових знань та вмінь, необхідних для успішного реформування системи місцевого самоврядування, зокрема:

- знань сучасних наукових теорій публічного управління та принципів менеджериалізму;

- вмінь забезпечувати процеси реформування децентралізації влади, що ґрунтуються на вітчизняних і міжнародних нормативних актах, серед яких важливіми є ЄХМС та ISO.

ВИСНОВКИ

Теоретичними засадами вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування є сукупність їхніх нових знань, умінь, навичок, досвіду, особистих якостей та здібностей, які формуються в різних формах професійної освіти (вищої, післядипломної) у закладах освіти і на робочому місці, і відповідають за виконання ними на високому рівні власних повноважень, визначених чинним законодавством. Вони передбачають оволодіння посадовими особами місцевого самоврядування основами публічного управління та адміністрування, зокрема теоретичними засадами нового менеджериалізму, конфліктології, інформатизації; принципами деволуції, аутсорсингу, краудсорсингу, діджиталізації; технологією TQL повного лідерства задля якості, організації консультацій під час прийняття рішень, проведення дослідження інтересів громадян, застосування ІКТ; розвитку лідерських, організаторських, комунікативних, математичних, аналітичних якостей та здібностей.

- У результаті застосування виокремлених нами теоретичних засад удосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування підвищиться рівень професіоналізації менеджерів публічного сектору, керівників органів місцевого самоврядування всіх рівнів (представницького, виконавчого), що сприятиме встановленню чітких і прозорих горизонтальних комунікаційних зв'язків між місцевою владою, територіальною громадою та людиною, запровадженню ринкових механізмів функціонування ОМС.

Подальші дослідження у зазначеному напрямі передбачають поглиблений аналіз практичної реалізації теоретичних засад вдосконалення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевого рівня, розроблення її цілісної системи на засадах компетентнісного наукового підходу.

Література:

1. Вплив "нового менеджериалізму" на реформування європейських соціальних служб. URL: <https://buklib.net/books/27480> (дата звернення: 29.03.2020).
2. Елітознавство: підручник / за заг. ред. В. А. Гошовської. К.: НАДУ, 2013. 268 с.
3. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Територіальна організація влади в Україні: статус і повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування / за заг. ред. А. П. Зайця. К.: Видавн. дім "Ін Юре". 2002. С. 225—231.

4. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show

5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 № 67-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>.

6. Луциків І.В. та ін. Дослідження особливостей інноваційного розвитку системи публічного управління в Україні. Економіка та управління національним господарством. 2017. № 12. С. 124—128.

7. Міжнародні стандарти системи якості ISO 9000 і ISO 10000. URL: <https://buklib.net/books/36019/>

8. Нестерович В. Ф. Децентралізація як конституційний принцип здійснення публічної влади на регіональному та місцевому рівнях. URL: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/12/3-19-ua/10.pdf>

9. Поліщук В.С. Новий публічний менеджмент як посткласична парадигма державного управління: автореф. дис....канд.наук держ. упр.: 25.00.01. — теорія та історія державного управління. К: Інститут законодавства Верховної Ради України. 2017. 22 с.

10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р. Офіційний вісник України. 2014. № 30. Ст. 831.

12. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 №722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>.

13. Хомяк А. Ю. та ін. Краудсорсинг як практична форма публічної політики. Гілея. 2014. Вип. 83. С. 381—383.

14. Decentralization: A Sampling of Definitions. Working paper prepared in connection with the Joint UNDP-Government of Germany evaluation of the UNDP role in decentralization and local governance. 1999. P. 5-8. URL: http://web.undp.org/evaluation/documents/decentralization_working_report.PDF.

15. Managing Decentralisation: A New Role for Labour Market Policy, Organisation for Economic Co-operation and Development, Local Economic and Employment Development (Program), OECD Publishing, 2003, p 135. URL: <http://www.oecd.org/regional/leed/managing-decentralisationanewroleforlabourmarketpolicy.htm>

References:

1. Holovatyj, M. F. Lukashyevych, M. P. and Dmytrenko, H. A. (2004), "The impact of the "new managerialism" on the reform of European social services", available at: <https://buklib.net/books/27480> (Accessed 10 Feb 2023).

2. Hoshovska, V. (2013), *Elitoznavstvo: pidruchnyk [Elitology: tutorial]*, Press NADU, Kyiv, Ukraine.

3. Zaiats, A.P. (2002), *Terytorialna orhanizatsiia vlady v Ukraini: status i povnovazhennia mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia [Territorial organization of authority in Ukraine: The status and powers of local executive authorities and local self-government bodies]*, Press Vydavn. dim "In Yure", Kyiv, Ukraine, pp. 225—231.

4. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 10 Feb 2023).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), Order "On approval the concept of development of digital economy and Society of Ukraine for the years 2018-2020 and adoption of the action Plan on its implementation", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p> (Accessed 10 Feb 2023).

6. Lutsykyv, I. (2017), "Research of innovative development features of public administration in Ukraine", *Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom*, vol. 12, pp. 124—128.

7. ISO (2015), "International quality system standards ISO 9000 and ISO 10000", available at: <https://buklib.net/books/36019/> (Accessed 10 Feb 2023).

8. Nesterovych, V. (2019), "Decentralization as a constitutional principle of exercising public authority at regional and local levels", available at: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/12/3-19-ua/10.pdf> (Accessed 10 Feb 2023).

9. Polishchuk, V. (2017), "New public management as a postclassical paradigm of public administration", Abstract of Ph.D. dissertation, Public Administration, Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

10. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine", available at: (Accessed 10 Feb 2023) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Order "On approval the Concept of reforming local self-government and territorial organization of authority in Ukraine", *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, vol. 30.

12. President of Ukraine (2019), Order "On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the Period up to 2030", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/> (Accessed 10 Feb 2023).

13. Khomiak, A. (2014), "Crowdsourcing as a practical form of public policy", *Hileia*, vol. 83, pp. 381—383.

14. UNDP (1999), "Decentralization: A Sampling of Definitions. Working paper prepared in connection with the Joint UNDP-Government of Germany evaluation of the UNDP role in decentralization and local governance", available at: http://web.undp.org/evaluation/documents/decentralization_working_report.PDF (Accessed 10 Feb 2023).

15. OECD Publishing (2003), "Managing Decentralisation: A New Role for Labour Market Policy, Organisation for Economic Co-operation and Development, Local Economic and Employment Development (Program)", available at: <http://www.oecd.org/regional/leed/managingdecentralisationanewroleforlabourmarketpolicy.htm> (Accessed 10 Feb 2023).

Стаття надійшла до редакції 23.02.2023 р.